

ЗВІТ

про науково-практичну конференцію з онлайн-трансляцією «Досягнення та перспективи експериментальної і клінічної ендокринології» (Двадцять треті Данилевські читання) 21 – 22 березня 2024 року

21 – 22 березня 2024 року ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В.Я. Данилевського НАМН України» сумісно з Харківським національним медичним університетом МОЗ України проведена науково-практична конференція з онлайн-трансляцією «Досягнення та перспективи експериментальної і клінічної ендокринології» (Двадцять треті Данилевські читання).

Конференція включена до «Реєстру заходів БПР, які проводимуться у 2024 році» (№ 3701645). Посилання на конференцію <http://ipep.online/>

Кількість переглядів на кінець ефіру за 21.03. склало 1885, а за 22.03. – 1171.

Учасниками заходу стали представники усіх областей України, м. Києва та Грузії.

Із привітанням до учасників конференції звернулися директорка ДУ «ІПЕП НАМН України» д.мед.н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України Місюра К. В. та акад. НАМН України, д.мед.н., проф., Заслужений діяч науки і техніки України Караченцев Ю. І.

В якості доповідачів окрім провідних фахівців ДУ «ІПЕП» були співробітники ХНМУ МОЗ України, ДУ «ІОЗДП НАМН України», КНП ХОР «ОКЛ», ДУ «НІТ ім. Л.Т. Малої НАМН України», ННПО ХНМУ МОЗ України, ПЗВО «Харківський інститут медицини та біомедичних наук», ДУ «ІПХС ім. проф. М.І. Ситенка НАМН України» (Харків); НМУ ім. О.О. Богомольця, КЦ «Ендокринологія від Черенько», УНПЦЕХ ТЕОіТ МОЗ України (Київ); НМУ ім. М.І. Пирогова, КНП «МКЛ №1» (Вінниця); Буковинський ДМУ (Чернівці); ДВНЗ «НМУ» (Івано-Франківськ); Сумський ДУ МОН України.

Програму конференції склали 39 доповідей, у т. ч. 14 – з проблем діабетології, 10 – з проблем патології щитовидної та паращитовидної залоз, 6 – репродуктивної ендокринології, 9 – з іншої ендокринної патології.

Конференція розпочалася провідною доповіддю д.б.н., проф. Малої Н. Г. від групи авторів (Харків) під назвою «Перспективи регенеративної медицини в ендокринології». У доповіді представлені результати дослідження та обґрунтована ефективність

Результати
Рис. 1 Рівень вільних і загальних фракцій тиреоїдних гормонів і антитіл до ТПО і ТГ у самців щурів (% від інтактного контролю).

Гормон	Контроль	МКС	АТ ТГ
FT3	100	~150	~150
FT4	100	~150	~150
TPOAb	100	~150	~150
TGAb	100	~150	~150

Індукція АТ у щурів призвела до значного підвищення всіх фракцій тиреоїдних гормонів, а також антитіл до тиреоглобуліну. Така картина повністю збігається з клінічною практикою АТ.
Після введення МКС рівень тиреоїдних гормонів значуще відновився від титрів при АТ. Виявилось достатнє зниження загального тироксину та рівня АТ ТГ, а також виокремилась тенденція до нормалізації рівня вільного тироксину.

Малова Наталія Георгіївна
Доктор медичних наук, професор
Директорка лабораторії ендокринології та клінічної ендокринології
ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В.Я. Данилевського НАМН України»

ДУ «Інститут проблем ендокринної патології ім. В.Я. Данилевського НАМН України»

застосування біопрепарату мезенхімальних стовбурових клітин для коригування розладів тиреоїдної та імунної системи на моделі експериментального автоімунного ураження щитоподібної залози (ЩЗ).

Продовженням теми про мезенхімальні клітини була доповідь від групи авторів д.б.н., с.н.с. Бречки Н. М. (Харків). Доповідачка представила переваги використання комків Біша як джерела мезенхімальних стовбурових клітин для корекції ендокринної патології. Комочки Біша – це спеціалізована жирова тканина, яку легко зібрати і яка містить багате кровопостачання. Буккальний жировик є безпечним і легкодоступним джерелом мезенхімальних стовбурових клітин для косметичних процедур і для лікування багатьох захворювань, тому що не викликає ускладнень у пацієнтів.

Цикл доповідей, присвячений цукровому діабету (ЦД), відкрила д.мед.н., проф. Місюра К. В. (Харків). Доповідачка докладно доповіла сучасні підходи до комбінованої терапії ЦД 2 типу на підставі нових рекомендацій щодо медикаментозного лікування гіперглікемії, які були опубліковані в 2021 - 2022 роках.

Д.мед.н., проф. Костіцька І. О. (Івано-Франківськ) на підставі клінічних рекомендацій американської діабетологічної асоціації (ADA, 2024), європейської асоціації з вивчення ЦД (EASD) та даних мета аналізів обґрунтувала основні ефекти метформіну щодо попередження мікро- й макроваскулярних катастроф, смертності від будь-яких причин. Акцентувала увагу слухачів на тому, що дослідження DPPPOS довели, що метформін знижує розповсюдженість та вираженість коронарного атеросклерозу в осіб із предіабетом.

Патогенетичне обґрунтування і оптимальні схеми призначення таких препаратів, як агоністи I_1 -імідазолінових рецепторів і фібратів, для корекції серцево-судинного ризику в пацієнтів з ЦД 2 типу представив у своїй доповіді д.мед.н., проф. Коваль С. М. (Харків).

Рациональні підходи до діагностики та лікування ранніх порушень вуглеводного обміну презентував д.мед.н., проф. Паньків В. І. (Київ). Особлива увага зверталась на співпрацю лікарів і людей з предіабетом з метою запобігання розвитку ЦД 2 типу.

Судинна патологія посідає перші сходинки за кількістю фатальних ускладнень, особливо за умов ЦД. Нові можливості в стратегії зниження ризику прогресування атеросклерозу у хворих на ЦД представила слухачам к.мед.н., проф. Мелеховець О. К. (Суми).

Еволюційні дослідження дапагліфлозину щодо зниження комбінації ризику серцево-судинних захворювань і метаболічних порушень на великих когортах пацієнтів було представлено д.мед.н., проф. Кравчун Н. О. (Харків).

Д.мед.н., проф. Більченко О. В. (Харків) так само нагадав слухачам що згідно сучасного менеджменту ХХН – іНЗКТГ2 є першою лінією терапії з рівнем доказовості ІА. ДАРА-СКД – це перше дослідження ниркових результатів визначення ефективності та безпеки інгібітора НЗКТГ-2 у пацієнтів з ХХН з та без ЦД 2 типу. Дапагліфлозин знижує ризик ниркової недостатності у пацієнтів із ХХН, а також розширює можливості кардіоренального захисту у діалітичних пацієнтів.

В доповіді к.мед.н. Смірнова І. І. (Харків) також були надані докази нефропротекції у пацієнтів з ЦД 2 типу за результатами досліджень Деклер, DAPA-СКД.

Інформацію щодо фізіологічної ролі натрійуретичного гормону в організмі людини доповіла від групи авторів к.мед.н., доц. Дунаєва І. П. (Харків). Висвітлена клінічна значущість визначення NT-proBNP (N-кінцевий пропептид натрійуретичного гормону). Представлено результати власних досліджень даного біомаркери у коморбідних пацієнтів. Наголошено на значну предикторну цінність NT-proBNP щодо ризику розвитку серцево-судинних ускладнень у хворих з артеріальною гіпертензією, ЦД 2 типу та ожирінням.

Діагностиці гастроезофагеальної рефлюксної хвороби на тлі ЦД 2 типу була присвячена доповідь Бондар-Келеберди О. С. (Харків). Було визначено патогенетичну роль греліну у формуванні та прогресуванні даної патології.

Профілактиці та лікуванню захворювань сечостатевої системи у хворих на ЦД був присвячений виступ к.мед.н., доц. Дунаєвої І. П. (Харків). В доповіді представлені рекомендації Європейської асоціації урологів щодо лікування циститу. Акцентовано увагу слухачів щодо антибіотикорезистентності в умовах сьогодення. Доведено, позитивні ефекти стандартизованих фітопрепаратів, в тому числі при лікуванні ниркової патології при ЦД.

Нефропротекторний ефект ірбесартану у пацієнтів з діабетичною нефропатією на різних стадіях ХХН (з нормальною ШКФ та на стадії ниркової недостатності) представила к.мед.н. Борзенко А. Б. (Харків). У доповіді обґрунтовано активне впровадження молекули ірбесартану у схеми лікування коморбідного пацієнта з артеріальною гіпертензією, ЦД і діабетичною нефропатією.

Вплив вітаміну D та магнію на захворюваність ЦД 2 типу обґрунтувала у своєму виступі д.мед.н., проф. Микитюк М. Р. (Харків). Доповідачка акцентувала увагу на тому, що дефіцит вітаміну D дуже поширений в сучасному суспільстві і сприймається як важливий фактор ризику розвитку інсулінорезистентності і патогенетично пов'язаних з нею захворювань, таких як ожиріння і ЦД 2 типу. Систематичне виснаження магнієвого депо сприяє розвитку хронічного ендотеліального запалення і підвищенню ризику серцево-судинних, церебро-васкулярних захворювань, а також інсулінорезистентності і порушень глікозного гомеостазу.

Продовжила цю тему к.мед.н., доц. Тиха І. А. (Харків). Вона доповіла основні положення розробленого у 2023 році Консенсусу українських експертів з діагностики, профілактики та лікування дефіциту вітаміну D у дорослих. Були представлені результати багатьох клінічних досліджень, які демонструють, що підтримання достатнього рівня вітаміну D у крові знижує ризики ожиріння, компонентів метаболічного синдрому (МС), ЦД та пов'язаних із ними серцево-судинних захворювань.

Впливу вітаміну D на гістологічну будову та основні функції статевих залоз самців щурів із експериментальними моделями найбільш розповсюджених у клінічній практиці варіантів чоловічого безпліддя була присвячена доповідь Мараховського І. О. від групи авторів (Харків). Показана ефективність додавання холекальциферолу до препаратів базової терапії

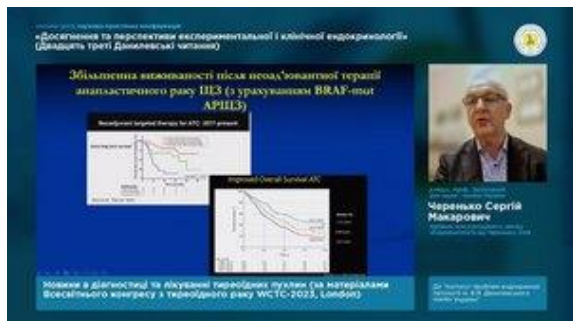
неплідності щодо поліпшення морфологічної будови органів репродуктивної системи.

Діалог експертів на тему «Порушення мінерального обміну що знижує щільність кісткової тканини, функціонування парацитоподібних залоз» провели д.мед.н., проф. Місюра К. В. та к.мед.н. Костерін С. Б. (Харків). Доповідачі акцентували увагу присутніх, що діагностичне тестування на рівні первинної медико-соціальної допомоги повинно включати: вимірювання сивороткового кальцію з поправкою на альбумін та рівню паратгормону.

Взаємозв'язок між патологією ЩЗ і порушеннями вуглеводного обміну продемонструвала у своїй доповіді д.мед.н., проф. Кравчун Н. О. (Харків). Акцентовано увагу на профілактичне призначення метформіну у осіб з предіабетом і на результатах лікування ЦД 2 типу цим препаратом.

Інформацію про стан тиреоїдної системи на етапах статевого дозрівання у хворих на ЦД 1 типу було представлено від групи авторів д.мед.н., с.н.с. Турчиною С. І. (Харків). Висвітлено взаємозв'язок між тиреоїдною дисфункцією, станом системи Соматотропний гормон / Інсуліноподібний фактор росту – 1 та фізичним розвитком. Наведено алгоритм діагностики, лікування та профілактики порушень фізичного розвитку у підлітків, хворих на ЦД 1 типу. Обґрунтовано необхідність застосування препаратів калія йодида та левотироксина на етапах статевого дозрівання.

Результати досліджень лікування орбітопатії Грейвса та хвороби Хашимото були представлені д.мед.н., проф. Кравчун Н. О. (Харків). Було доведено, що саме селен пригнічує вироблення запальних цитокінів, що призводить до позитивної динаміки. Дана оцінка ефективності впливу селенометіоніну на автоімунну тиреоїдну патологію.

Про новини в діагностиці та лікуванні тиреоїдних пухлин (за матеріалами Всесвітнього конгресу з тиреоїдного раку WCTC-2023, London) доповів д.мед.н., проф. Черенко С. М. (Київ). Акцент зроблено на досягненнях медичної генетики, розробці нових

таргетних препаратів, хірургічних технологій.

На обумовленість гастроентерологічних порушень гіпофункцією ЩЗ звернула увагу слухачів д.мед.н., проф. Гончарова О. А. (Харків).

Вплив лептинорезистентності на розвиток вузлових новоутворень ЩЗ представила у своїй доповіді Мірошніченко О. С. (Харків). Авторка зробила висновок, що лептинорезистентність на рівні з інсулінорезистентністю може розглядатися як незалежний фактор ризику неоплазій, а особи з абдомінальним ожирінням потребують обов'язкового визначення структурно-функціонального стану ЩЗ з метою раннього виявлення вузлових новоутворень.

Тактику лікування пацієнтів із гіпотиреозом з акцентом на клінічні настанови Американської (АТА) та Європейської (ЕТА) тиреоїдної асоціацій, а також результати систематичного аналізу представила д.мед.н., проф. Костицька І. О. (Івано-Франківськ).

Порівняльну клініко-генетичну характеристику дітей із різними формами затримки зросту продемонструвала у своїй доповіді к.мед.н. Ризничук М. О. (Чернівці). Були представлені результати дослідження поліморфізму TaqI гена рецептора вітаміна D у дітей препубертатного віку із соматотропною недостатністю та ідіопатичною низькорослістю.

Аналіз психологічних характеристик дівчат-підлітків із олігоменореєю та матковими кровотечами представила від групи авторів к.психол.н. Беляєва О. Е. (Харків). Були визначені особливості психологічного стану підлітків залежно від наявності коморбідних захворювань – ендокринних, гастроентерологічних, психоневрологічних.

В доповіді к.мед.н. Верхошанової О. Г. (Харків) з групою авторів було показано, що на тлі стресу під час війни, серед основних патогенетичних механізмів розладів менструальної функції у підлітків вагомим є взаємовідносини гіпофізарно-адреналової і гіпофізарно-гонадної систем.

Про клінічні особливості перебігу олігоменореї у дівчат-підлітків з обтяженим перенатальним анамнезом доповіла від групи авторів Новохатська С. В. (Харків). Було доведено, що ці дівчата складають групу ризику щодо формування розладів менструальної функції в пубертатному періоді та потребують більш ретельного нагляду з боку дитячих гінекологів та лікарів суміжних спеціальностей.

Стану метаболічних порушень у дітей-інвалідів з паралітичними синдромами, а саме, порушенню харчування внаслідок недостатнього надходження макро- та мікронутрієнтів, була присвячена від групи авторів доповідь Ткаченко О. Д. (Харків).

Про шкоду прийому енергетичних напоїв була доповідь від групи авторів д.мед.н., проф. Губіною-Вакулик Г. І. (Харків). Доповідачка показала, що двотижневе вживання експериментальними тваринами енергетичного напою в адекватній дозі змінює морфофункціональний стан епіфіза мозку і наднирників. Як трактують автори, ці залози демонструють не тільки збільшену готовність до стресу, але й масовану загибель ендокриноцитів шляхом форсованого апоптозу.

Завершилась конференція підведенням підсумків роботи та оголошенням кращих наукових робіт, які були представлені доповідачами:

диплом I ступеня одержали д.б.н., проф. Малова Н. Г. зі співавторами за провідну доповідь «Перспективи регенеративної медицини в ендокринології»;

диплом II ступеня одержали к.мед.н., доц. Дунаєва І. П. за доповідь «Натрійуретичний пептид: діагностичне, прогностичне та клінічне значення у пацієнтів з артеріальною гіпертензією, супутнім цукровим діабетом 2 типу та ожирінням»;

дипломи III ступеня одержали Мірошніченко О. С. за доповідь «Вплив лептинорезистентності на розвиток вузлових новоутворень щитоподібної залози» та д.мед.н., проф. Губіною-Вакулик Г. І. зі співавторами за доповідь «Зміна

морфофункціонального «налаштування» наднирників і епіфізу мозку в експерименті після двотижневого вживання енергетичного напою».

За матеріалами конференції видано збірку тез в електронному вигляді (посилання <https://conf.iper.com.ua/index.php/DCh/issue/current>). Резолюція не приймалася.

Технічним організатором конференції було ТОВ «Triolan live».

Інформаційний партнер – медичний науково-практичний журнал «Проблеми ендокринної патології».

Учасникам конференції, які успішно пройшли тестування, будуть відправлені сертифікати.

Заступник директора з
науково-організаційної роботи
к.мед.н., доц.,
Заслужений лікар України

Олександр КОЗАКОВ